

# Sunday Samaj Weekly



Vol :15 : # 604 11/05/2025 - 17/05/2025 [www.samajweekly.com](http://www.samajweekly.com) samajweekly @samajweekly

Punjabi, Hindi & English Newspaper- Uk&Eu Edition

## ਪਾਕਿ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ; ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੇ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੇ ਧਮਾਕੇ

ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ, ਸੁੰਦਰਬਨੀ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਡਰੋਨ ਦੇਖੇ ਗਏ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਬਲੈਕਆਊਟ ਦੇ ਹੁਕਮ



# ਸ਼੍ਰੀ ਸਮਾਜ ਵੀਕਲੀ

**ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।** ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਧਮਾਕੇ ਸੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਪੂਜੈਕਟਾਈਲ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਕਈ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਯ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਧਮਾਕੇ ਸੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ, ਸੁੰਦਰਬਨੀ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਡਰੋਨ ਦੇਖੇ ਗਏ

ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦੋ ਟਵੀਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੰਮੂ, ਰਾਜੌਰੀ ਅਤੇ ਪੁੰਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।  
**ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਬਲੈਕਆਊਟ ਦੇ ਹੁਕਮ**  
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹਤਿਆਜ਼ ਵੱਜੋਂ ਮੁੜ ਬਲੈਕਆਊਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਲੈਕਆਊਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਕਸ਼ੀ ਸਾਹਨੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਲੈਕਆਊਟ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹੋ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ। ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਘਬਰਾਓ ਨਾ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਲੈਕਆਊਟ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁੜ ਅਲਰਟ ਅਤੇ ਬਲੈਕਆਊਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬਲੈਕਆਊਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

# ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸੰਧੂਰ 'ਚ ਆਈ.ਸੀ.-814 ਯੋਜਨਾਕਾਰ ਸਮੇਤ ਚੋਟੀ ਦੇ 5 ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੋਏ ਸਨ ਹਲਾਕ

**ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ।** ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸੰਧੂਰ ਤਹਿਤ ਲਾਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਹਮਲਿਆਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ 5 ਸੱਭ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 1999 'ਚ ਆਈ.ਸੀ.-814 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਸ਼ਕਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ

ਜਨਾਜ਼ੇ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰੀਅਮ ਨਵਾਜ਼ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ 21ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸੁਫ ਅਜ਼ਹਰ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਖੀ ਮੌਲਾਨਾ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦਾ ਜੀਜਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼



ਆਈ.ਸੀ.-814 ਦੇ ਅਗਵਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਸ਼ਕਰਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਖਣੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੰਧਾਰ ਲਿਜ਼ਾਈ ਗਈ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਅਤੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੋ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਸੁਫ ਅਜ਼ਹਰ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪਰਵਾਰਕ

ਜੀਆਂ ਨਾਲ ਕੈਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਜੀਜਾ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਜਮੀਲ, ਜੋ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਰਕਜ਼ ਸੁਭਾਨ ਅੱਲੂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਵੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਮੀਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜੈਸ਼ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

## ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਡੱਲ ਝੀਲ 'ਚ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਡਿੱਗੀ

**ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ।** ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਡੱਲ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਡਿੱਗੀ ਤਾਂ ਝੀਲ ਦੀ ਸਤਹਿ 'ਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵਲੋਂ ਝੀਲ 'ਚ ਡਿੱਗੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਲਸਜਾਨ 'ਚੋਂ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਵਸਤੂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਘੋਖ ਜਾਰੀ ਹੈ।



## ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਚਿਤਾਵਨੀ

**ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।** ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਕਟ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਹਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਘਬਰਾਹਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸੰਜਮ ਵਰਤਦਿਆਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ



ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਗੜਨ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ, ਭੱਬਲਭੁਸਾ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਫੈਲੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ

ਵੀ ਰੋਟੇਸ਼ਨ (ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਕਸਬਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਫਾਇਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਪੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ।

**Samaj Weekly**  
ਸਮਾਜ ਵੀਕਲੀ

## ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਦਾ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਰਾਜੇਂਦਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਇਨਾਤ

**ਜੰਮੂ।** ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਡਰੋਨ, ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੰਮੂ ਦੇ ਰਾਜੇਂਦਰੀ ਵਿੱਚ ਸੂਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਜਵਾਨ

ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀਸੀ ਕਾਂਗੜਾ ਹੇਮਰਾਜ ਬੈਰਵਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਅੱਜ ਰਾਤ ਜਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।



ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਕਾਂਗੜਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜੇਂਦਰੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਪਵਨ

ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ 25 ਪੰਜਾਬ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪੁੱਤਰ, ਧੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਗਰਜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਫੌਜ ਤੋਂ ਹਵਾਲਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ।

**ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ**  
ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ C.V. email: samajweekly@gmail.com ਉੱਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ।  
**Editor-in-chief : Devinder Chander**  
**Mob: 07878 456 484**  
**ਨੋਟ : ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦਾ ਤਜੁਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

**Editor-in-chief**  
**Devinder Chander**  
**+44 7878 456 484**  
**Editorial Office**  
**Samaj Weekly**  
Samaj Media Enterprise Ltd  
46 Summer Road  
Erdington, Birmingham UK  
B23 6UR  
**+44 7878 456 484**  
**+44 121 565 4810**  
info@samajweekly.com  
samajweekly@gmail.com  
ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

# ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਡਿੱਗੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਡਰੋਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗ

**ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ/ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ।** ਥਾਣਾ ਮਕਸੂਦਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਮਸਤਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੜਕੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਰਾਤੀਂ ਰਾਕਟਨੁਮਾ ਚੀਜ਼ ਡਿੱਗੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੜਕੇ ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਖੜਾਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਖੇਤ 'ਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਡਿੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਥਾਣਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੰਡ ਮੌੜ ਵਿਖੇ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ-ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੁਗੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਰਾਕਟਨੁਮਾ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਵਲ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਇਹ ਰਾਕਟਨੁਮਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਆਦਮਪੁਰ ਨੇੜੇ ਕੰਗਣੀਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਰਾਤ 1:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦੇਖਿਆ। ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਫਗਵਾੜਾ ਨੇੜੇ ਰਾਮਪੁਰ ਖਲਿਆਣ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾ ਮਲਬਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ 8 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਟੋਆ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 7:15 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਹੋਰ ਧਮਾਕੇ ਸੁਣੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਇਰਨ ਵਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਜਲੰਧਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਰੈੱਡ ਅਲਰਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ/ਡਰੋਨ) ਵੇਖੀਆਂ



ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹੋ।' ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਦੀਪੁਰ ਅਰਾਈਆਂ, ਧੋਗੜੀ, ਸਿਕੰਦਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਡਰੋਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਹੋਏ ਧਮਾਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ ਕੱਚੀ। ਰਈਆ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਜੱਲੂਪੁਰ ਖੇੜਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ

ਮਿਜ਼ਾਈਲ/ ਡਰੋਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਡਿੱਗੇ। ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਤੇ ਫਿਰ 1 ਵਜੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 5 ਵਜੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਿੰਡ ਜੱਲੂਪੁਰ ਖੇੜਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੇਢ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਟੁਕੜੇ ਖਿਲਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤ 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਧਮਾਕਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ

ਖਿੜਕੀਆਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਧੂੰਆਂ ਦਿਖਾਈ। ਕਸਬਾ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਨੇੜੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਡੇਢ ਵਜੇ ਤਿੰਨ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਪੁਲ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਧਮਾਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਕੁਝ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਸੀਸ਼ੇ ਟੁੱਟੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਿਆਸ ਪੁਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ-ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਰੋਨਨੁਮਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਲੈਕਆਊਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

## ਉੱਤਰਕਾਸ਼ੀ 'ਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੋਇਆ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ



**ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ।** ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਉੱਤਰਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਗੰਗਨਾਈ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ 6 ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇ ਮਲਬੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੰਗੋਤਰੀ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਗੰਗੋਤਰੀ ਧਾਮ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏਅਰੋ ਟਰਾਂਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਭਾਗੀਰਥੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਨਾਗ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਗੰਗਨਾਈ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਾਪਰਿਆ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ,

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਗੰਗੋਤਰੀ ਧਾਮ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਧਾਮੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੀਐਮ ਧਾਮੀ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉੱਤਰਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਗੰਗਨਾਈ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਐਸਡੀਆਰਐਫ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਤੁਰੰਤ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਥਾਹ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇਵੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

**SHAM LAL CHANDER** ID no. 921760

## BUILDING MAINTENANCE HANDYMAN (CHECKATRADE)

Sham Lal Chander building maintenance handyman Under checkatrade platform is now available on your local London Area. They have fully trained and experienced tradesmen and do genuinely fast responses to all online enquiries. Their team are knowledgeable and providing on-time service. They have been providing remodelling, repairing and maintaining for over five years.

### SPECIALITY:

<p><b>PLUMBING : -</b> Repairs/Replacement of Bathrooms accessories (sink, taps, tubs, showers, Toilets etc.</p>	<p><b>ELECTRICIAN :-</b> Repairs/Replacement of all types of Sockets, Switches, Lamps, Fans, Cameras, Washing machines, Cookers, Alarms, Mount TV on walls, etc.</p>	<p><b>MASONRY WORK: -</b> Plastering, skimming, Brick Work, Slabs Lying, Drive Ways, Roof maintenance etc.</p>	<p><b>CARPENTRY: -</b> Laminate Flooring, Fencing, Flat Packs Assembling, Doors repairing/ replacing, Skirting, Decking, Selves making etc.</p>
--	--	--	---

**For more information please contact at [www.checkatrade.com](http://www.checkatrade.com)**

**Chander Consultants Limited, London, UK 07488841161**

# 350 ਸਾਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਰੰਭ

**ਲੁਧਿਆਣਾ ( ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਐੱਮ.ਏ.)**- ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਗੁਰਿਆਈ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ "ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਦ" ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਹੋਣਗਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਈ ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਵੱਲੋਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਕੀਤੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਰੰਭ 'ਚ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਵੀਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਆਦਿ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੰਬੰਧੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੱਖ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਆਦਿ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਨਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇਗਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਕੋਆਡੀਨੇਟਰ ਡਾ: ਹਰਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਘਾਲਣਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿੱਦਤ ਸਦਕਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ "ਸ਼ਹਾਦਤ" ਦੇ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ, ਸਿੱਖ ਸੁਰਤਿ ਵੱਲੋਂ ਯਾਦ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ, ਸਮਭਾਵੀ ਸ਼ਬਦ ਆਦਿ



**ਡਾ. ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ.ਸੀ., ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ, ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ।**

ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾ 'ਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅਰਥ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਰਚਿਆਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਣਾਉਣ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਭੇਦ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ: ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ:

ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਡਾ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਨੀਝ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਿੱਛੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰੁਹਾਨੀ ਸੰਕਟਾਂ ਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਡਾ: ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ

ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਸੂਖਮ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲਿਆ। ਸ੍ਰ: ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਪੰਨਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ 'ਚ ਪੰਥਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ "ਸ਼ਹਾਦਤ" ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬਹੁਪਸਾਰੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਰਥਾਂ ਘੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਿਆਂ ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਨਵੀਂ ਪਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਦਿ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਿਆ ਅਤੇ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣ ਆਦਿ ਬਦਲੇ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਪੁੱਜੀਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਡਾ:

ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ, ਡਾ: ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਡਾ: ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ, ਪ੍ਰਿੰ: ਡਾ: ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ: ਨਿਰਮਲ ਜੌੜਾ, ਡਾ: ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ: ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਡਾ: ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਰੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ: ਅਗਰੀਸ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਆਦਿ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ ਆਦਿ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਡਾ: ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

## ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਵਾਲ ਕੋਲ ਹੋਏ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਧਮਾਕੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਜਗਣ ਕਾਰਣ ਧਮਾਕਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ



**ਕਪੂਰਥਲਾ ( ਕੌੜਾ )**-ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਸ ਪੁਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ 9 ਅਤੇ 10 ਮਈ ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਧਮਾਕੇ ਜੋ ਕਰੀਬ 1.25 ਤੋਂ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਧਮਾਕੇ ਇਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਨ ਕਿ ਘਰਾ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਹਿੱਲ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ

ਕਿ ਬਿਆਸ ਪੁਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦ ਹਾਈ ਟੈਕ ਨਾਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਜਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ



ਲਾਈਟਾ ਜਗਦੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਪਹਿਲੇ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੀ ਸਕਿੰਟਾ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ

ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਮੌਕੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ। ਸਭ ਨੇ ਵੇਖੀ। ਧਮਾਕਾ ਜੋ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਕੁਝ ਹੀ ਫੁੱਟ ਦੂਰੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਦ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਹੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰੀਬ 3.30 ਵਜੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੁੱਬ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਸਮੇਤ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।



# ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਹਿ ਅਤਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਮਿਜਾਇਲ

♦ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ♦ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਐਲਾਨਿਆ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮਈ (ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ) ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦਸੂਹਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਬਹਿ ਅਤਾ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ-ਵਾਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਜਾਇਲ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਦੇਖੀ। ਜ਼ਿਕਰ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜੰਮੂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਚੀ ਬਸੀ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਛਾਉਣੀ



ਉੱਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਡਰੋਨ ਮਿਜਾਇਲਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਹਲਾਤਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਬਹਿ ਅਤਾ ਵਿੱਚ ਮਿਜਾਇਲ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ



ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਿਜਾਇਲ ਜਿੰਦਾ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਫਿਊਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ

ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਆਦਮਪੁਰ, ਉੱਚੀ ਬੱਸੀ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਫੌਜੀ ਇਲਾਕੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮਿਜਾਇਲਾਂ ਅਤੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਕਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ



ਅਸਫਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8:30 ਵਜੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹਿਤਿਆਤੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਿਕਾ

ਜੈਨ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਵੇਰੇ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੰਦ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ ਫੋਟੋ ਅਜਮੇਰ ਦੀਵਾਨਾ

# ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਐਸ ਐਸ ਮਾਸਟਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ

ਅਧਿਆਪਕ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕਪੂਰਥਲਾ (ਕੋੜਾ)- ਅਧਿਆਪਕ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਐਸ ਐਸ ਮਾਸਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਭਵਾਨੀਪੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਖੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੈਸਟ ਵੈਸਟਰਨ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਆਪਕ ਦਲ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ



ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਝੰਡ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਵੀ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ



ਸਰਦਾਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼

ਸਿਰੋਪਾਓ, ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ, ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਕਤਾ, ਲੋਈ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਟਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਭੋਟਾਂ, ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਨੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਰਦਾਰ ਵੱਸਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੋਲਨ,

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਨੋਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਰੂ ਬਾਲਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਡੀ ਐਮ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਮਾ ਬਿੰਦਰਾ, ਪਾਰਸ ਧੀਰ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਡਡਵਿੰਡੀ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਲੂ, ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਿਧਪੁਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

# ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ "ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ" ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਅਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਕਪੂਰਥਲਾ (ਕੋੜਾ)- ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮਕ਼ਬੂਲ ਵਿਧਾ ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਉੱਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਕੇਂਦਰ (ਰਜਿ.) ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰੋਲ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ "ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ" ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਵਾਸੀ ਨੰਗਲ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਅਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਸਤਾਦ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਜਨ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੰਵਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਜਨਕਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ



ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਲਜੀਤ ਮਹਿਮੀ, ਲਾਲੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ, ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਾਹਿੱਤਕ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਵਾਗਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੰਵਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੇ ਸਾਹਿੱਤਕ ਸਫ਼ਰ ਉੱਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿੱਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿੱਤਕ ਜੀਵਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ

ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਦੱਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਰ ਓਨੀ ਦੇਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਾਰਥਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਟੂਲ ਪਿੰਗਲ ਅਤੇ ਅਰੁਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਉੱਤਰਦੀ ਛੰਦਬੱਧ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗ਼ਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਜਨ ਨੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਆਪਣੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਜੀਦਾ ਸੋਚ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਪਾਠਕ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼ਾਇਰ ਜਨਕਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਗੋਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ



ਅਰੁਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀਏ, ਰਦੀਫ਼ ਅਤੇ ਬਹਿਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਾਹਿੱਤਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹਰਪੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇਹ ਉੱਦਮ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ

ਸ਼ਾਇਰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਸਗੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣਗੀਆਂ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਮੁਬਾਰਕ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਵਰਗੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਿੱਤ ਜਗਤ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ

ਨੇ ਓਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਮਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਸ਼ੂ ਕੁਮਰਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪਰਦੇਸੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਜੂ, ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਿੰਜਣ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਰਜਨੀ ਵਾਲੀਆ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

# ਕਿਉਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾ ਰਿਹਾ ਪਾਕਿ?

ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਗਧੇ ਨੂੰ ਲੂਣ ਦਿਉ ਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਕੰਨ ਪੱਟਦੇ ਹੋ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜੀ ਨਹੀਂ ਦਿਉ, ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਸੁੰਡ ਨਾਲ ਸੁਟ ਕੇ ਗੰਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਟਿਆ ਤੇ ਸੋਝੀ ਸੋਚ ਦਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਫੌਜੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ 'ਆਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਪੀਉਕੇ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਧਿਆ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਹਮਲਾ ਹੈ, 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮੇਤ 26 ਮਾਸੂਮ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਆਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ 25 ਮਿੰਟ ਚੱਲਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ। ਸਵੇਰੇ 1.05 ਵਜੇ ਤੋਂ 1.30 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਨੌਂ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨਾਂ - ਮੁਜ਼ੱਫਰਾਬਾਦ, ਕੋਟਲੀ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ, ਰਾਵਲਕੋਟ, ਚਕਸਵਰੀ, ਭਿੰਬਰ, ਨੀਲਮ ਘਾਟੀ, ਜੇਹਲਮ ਅਤੇ ਚਕਵਾਲ - ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ 24 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ - ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਿਆ ਉਹ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਈ ਘਾਤਕ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਅਧਾਰਤ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਹਨ। ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਜ਼ੱਫਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਭਿੰਬਰ - ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ - ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ 60 ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ। ਆਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਯੁੱਗ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ: ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਅਨੁਪਾਤਕ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਮਰਥਿਤ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।



ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ, ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ, ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੌਂ ਵੱਡੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਲੋਜਿਸਟਿਕਲ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਕਸੀ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪਲਾਇਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਵਾਧਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਹਾਈ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 1993 ਵਿੱਚ, ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇੰਟਰ-ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨਾਲ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਵਿੱਚ 257 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 1,400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। 2001 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਦਮਾ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਅਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ

ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ-ਸਮਰਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਉਦਾਹਰਣ 2008 ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2016 ਵਿੱਚ ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ 2019 ਵਿੱਚ ਪੁਲਵਾਮਾ ਵਿੱਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 40 ਭਾਰਤੀ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲੇ, ਜੋ ਕਿ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਚਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਲਾਕੋਟ ਵਿੱਚ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਜਵਾਬੀ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ - ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਵਧਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੋਗਲੀ ਚਾਲ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਾਜੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਮਨੁੱਖੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹਨ - ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਸੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਿਖਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ - ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਦਾਅਵੇ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਕੂਟਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਰੋਕਥਾਮ ਵੱਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਚੁੱਪਚਾਪ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ, ਸੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਖਦਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਪਰ ਪਾਕ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਘਟਿਆ ਸੋਚ - ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭੱਦਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਚੁਗਲ ਵਿਚੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੱਲਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਭੇਜ ਕੇ ਇਹ ਪੁਖਤਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਕਿ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਏ ਦਿਨ ਮਹਿਸੂਸਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ੂਰਤੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਨੇ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ, ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ, ਇੱਜਤ-ਮਾਣ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਹਮਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਕਿ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਫਿਰ ਤੇ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਕਿ ਗੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੋਵਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ।

ਇਸ ਲਈ ਪਾਕਿ ਦੀ ਮੂਰਖਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੀ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।



**ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ**  
**Surjit Singh Flora is a veteran journalist and freelance writer based in Brampton, Canada**

## ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਵੱਲੋਂ ਔਖਾ ਤੇ ਪੈਸੇ ਵੱਲੋਂ ਸੌਖਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ ਵੰਡਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਡ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, " ਇਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਨਾਂ ਲਿਖਦੇ !" ਉਹ ਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਲਿਖੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕਾਰਡ ਵੱਖਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਾਰਡ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ, "

ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ with family ਲਿਖਦੇ।" ਮੈਂ ਉਹ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ! ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਰਡ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਉੱਪਰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ with family ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, " ਇਹਦੇ ਉੱਤੇ with family ਲਿਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਰਹਿ ਹੀ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਸੌਕੀਨ ਹੈ ! ਦੋਸਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, " ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ



ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਉੱਪਰ ਮੈਂ with family ਜਰੂਰ ਲਿਖਾਇਆ ਏ।" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, " ਉਹ ਕਿਉਂ ? ਕਹਿੰਦਾ, " ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰਾਬ ਮੰਗਵਾਈ ਏ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਏ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ

ਡਰਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ !" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, " ਬਲਕੇ ਓਏ ਸ਼ੇਰਾ ! ਮੰਨ ਗਏ ਤੇਰੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ! ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਜਾਊ ? ਜੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੂੰ ਥਾਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਏਂ, ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਟੀ ਹੀ ਖਾ ਜਾਣਗੇ ! ਉਝ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਨਾ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਈਂ !" ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ, " ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਾਰਡ ਵੰਡ ਗਏ ਨੇ ! ਚੱਲ ਵੇਖੀ ਜਾਊ ਜੇ ਹੋਊ !"

**ਡਾਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕਮਲ**  
**9416362150**

# ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

11 ਮਈ ਨੂੰ  
ਮਾਂ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਮਮਤਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪ ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪ ਭੁੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮਾਂ ਆਪ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਾਂਗਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ, ਮੈਂ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੇਟਾ ! ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ। ਮਾਂ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦ ਤੇ ਪੱਕਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੇਟਾ ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨੌਂ ਘਟਿ ਖੜ੍ਹਾ ਹੀ ਰਹਿ।” ਬੇਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨੌਂ ਘਟਿ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨੌਂ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।” ਪਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਥੱਕ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਸ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਥੱਕ ਗਿਆ ਏਂ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪੇਟ 'ਚ ਰੱਖਿਆ, ਦੱਸ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਕਰਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ ਏਂ।”

ਰਾਜਾ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ ! ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿਓ।” ਮਾਂ ਦੇ ਫਿਰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਿਆ, ਅੰਤ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਬੇਟਾ ! ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੀ।” ਜਦੋਂ ਪੋਹ-ਮਾਘ (ਦਸੰਬਰ-ਜਨਵਰੀ) ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੇਟਾ ! ਜੇ ਮੇਰਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਅੱਜ

ਮੇਰਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹ (ਵਿਛਾ) ਕੇ ਪੈਣਾ।” ਜਦ ਬੇਟਾ ਗੁੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਉਸ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਟਾ ਅੱਬੜਵਾਹੇ ਇਕਦਮ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਬੇਟਾ ! ਮੈਂ ਜਾਹ ਉੱਠ ਕਿਉਂ ਗਿਆ ?” ਮਾਂ, ਮੈਂ ਗਿੱਲੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸੌ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੇਟਾ ! ਤੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਬਿਸਤਰਾ ਗਿੱਲਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।” ਰਾਜਾ ਮਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ।

ਹਰ ਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ। ਮਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ-ਪੋਸਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਬੱਚੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਸੱਤ ਜਨਮਾਂ ਤੱਕ ਉਤਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਰ ਦਰਦ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਝੱਲਿਆ, ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਬਦਲੇ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ 'ਚ ਹੱਸ-ਖੇਡ ਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਕੱਪੜਾ, ਰਹਿਣ ਲਈ



ਕਮਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਸੁੱਖ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ‘ਦਾਦੀ’, ‘ਵੱਡੇ ਮੰਮੀ’ ਸੁਣ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਦੁਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਯੱਗ ਜਾਂ ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕਰ ਲਉ, ਭੰਡਾਰੇ ਲਾ ਲਉ, ਉਹ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਂ, ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ

ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ (ਨੂੰਹਾਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ) ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਰੜ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ ਪਾਲੀ ਦੇਤਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੰਜ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਮਾਂ, ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ।  
ਮਾਂ ਹੈ ਠੰਡੀ ਛਾਂ, ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ।  
ਮਾਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਲਾਡ ਲਡਾਉਦਾ।  
ਰੋਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਦਾ।  
ਕੋਈ ਨਾ ਫੜਦਾ ਬਾਂਹ ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ।  
ਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ।  
ਮਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਦੂਜਾ।

ਮਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਓ ਉਹ ਖੋਝਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦੇਣਾ (ਕਰਜ਼) ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦੇ। ਅੱਜ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ, ਦੋਹਤੇ-ਦੋਹਤੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖਾਂ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ। ਇਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

**ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਐੱਮ.ਏ.ਲੁਧਿਆਣਾ**  
#1138/63-ਏ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ,  
ਗਲੀ ਨੰ:1, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੋਡ,  
ਜਮਾਲਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਸਮਾਜ ਵੀਰਗੀ  
ਨਿਊਜ਼

ਸਮਾਜ ਵੀਰਗੀ  
ਨਿਊਜ਼

# ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੱਚਾ ਹੈ

ਦੋਸਤੋਂ ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਜਿਹਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਨਿੱਘ ਤੇ ਮਿਠਾਸ ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਰੀ ਹੈ ਸਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮਾਂ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਰੀਝਾਂ ਤੇ ਸੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਕੇ ਫਿਰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਪਾਲ ਕੇ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪ ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਂ ਚਾਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਪਰ ਮਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਖਾਲੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਘਰ ਵੱਢ ਖਾਣ ਨੂੰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧੀਆਂ ਦੇ ਪੇਕੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕਦੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਨਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਓਹੀ ਲੋਕ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ਿਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

” ਮੈਂ ਅੱਜ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਹਾਂ ਜਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।” ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਾਂ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਸਹੂਰ ਗਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬਾਰੇ



ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ-  
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਮਾਂ ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ-  
ਮਾਵਾਂ ਮਾਵਾਂ ਮਾਵਾਂ ਮਾਂ ਜੰਨਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ  
ਮਾਂਏ ਤੇਰੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ  
ਤੈਥੋਂ ਪਲ ਵੀ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਵਾਂ।

ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਆਪ ਦੁੱਖ ਸਹਾਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਲਈਏ ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾ ਸਕਦੇ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਰ-ਸਵਾਰਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ ਸਭ ਮਤਲਬੀ ਹਨ

ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਬ ਲਾਲਚ ਦੇ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਾਇਰ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ — ਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੱਭ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ...

ਪਰ ਸੱਭ ਦੇ ਲਈ ਕਦੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਿਓ ਮਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵੀ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਮਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬੇਗਾਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਦੁਰਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਗੱਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨਮੋਲ, ਸਦੀਵੀ, ਅਨੋਖਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਛੜੇ, ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਦੇ ਨਾ ਖੁਸੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਸੱਚਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਹੋ ਦੁਆ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੱਤੀ ਵਾਹ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਮਾਂ ਲਈ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਚੋਂ ਇੱਕ ਸਾਇਰ —  
ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੋਵੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਦੀ ਨੁੱਕਰੇ,  
ਬੱਸ ਮਾਂ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ ਇਹੋ ਹੀ ਉੱਕਰੇ।  
ਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇਵੀ ਹਰ ਸੁੱਖ ਮੇਰਾ,  
ਮਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਚੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹੰਝੂ ਨਾ ਨੁੱਚੜੇ।  
ਗਗਨ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀ ਹੀ ਜੰਨਤ ਹੈ,  
ਰੱਬਾ ਇਹ ਜੰਨਤ ਕਦੇ ਨਾ ਉੱਜੜੇ।

**ਮਿੰਦਰ ਕੁਰ ਦੀ ਪੋਤੀ**  
ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋ. ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ।

## ਡਿਆ ਵੇ ਗਣਦਿਆ

ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਸਾਡਾ ਵੀ ਜੇ ਪਿਓ ਪਟਵਾਰੀ ਹੁੰਦਾ , ਪਰਸ 'ਚ ਨੋਟ ਹੁੰਦੇ ਕੁੜੀਆਂ 'ਚ ਟੋਅਰ ਹੁੰਦੀ । ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚ ਗੌਰ ਹੁੰਦੀ , ਕੁੜੀਆਂ 'ਚ ਓਵੇਂ ਸਾਡੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਹੁੰਦੀ । ਐਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਆਈ ਟੋਪ ਕਰਦੀ ਮੈਂ , ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ; ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਮਾਪੇ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖ਼ਰਚਾ ਤਾਂ , ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਕੇ ਡੌਰ ਭੌਰ ਹੁੰਦੀ ।



**ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ**  
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ  
ਸਭਾ ਧੂਰੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ।  
9914836037



## ਤਲਵਾਰ

ਤਲਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤਪੱਸਿਆ ਵਾਲੀ  
ਤਲਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤਪੱਸਿਆ ਵਾਲੀ  
ਜਿਹੜੀ ਅੰਧਰੇ ਤਪਸ ਨੂੰ ਠਾਰ ਦੇਵੇ  
ਜੇ ਹੱਥ ਫੜੀ ਤਾਂ ਮਾਰ ਹੁਮੇ-ਹੰਕਾਰ ਦੇਵੇ  
ਤਨ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਲਾਹਵੇ  
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ  
ਭਰੀ ਹੋਏ ਵਿੱਚ ਦਇਆ  
ਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ  
ਨਿਰਭੇ, ਨਿਰਵੈਰ, ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਵੇ  
ਜੇ ਸਮਝੇ ਸੱਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ  
ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ  
ਜਿਹਦਾ ਦਿੱਲ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਤੇ ਅੱਖ ਰੋਵੇ  
ਝੱਲ ਸਕੇ ਨਾ, ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ ਹੋਵੇ



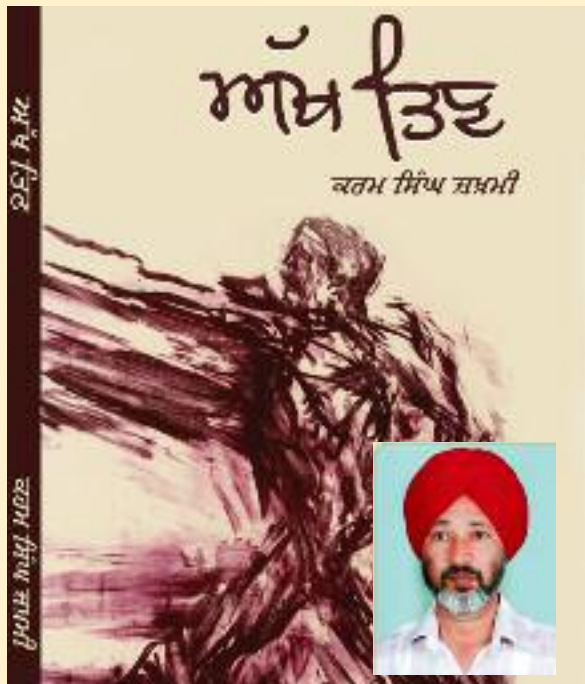
ਆਰ ਕੇ ਰਾਣੀ

## ਖਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ

ਖਬਰਾਂ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਦਿੰਦੀ  
ਜੁਲਫਾਂ ਖਿਲਾਰ ਕੇ  
ਲਾਕੇ ਬੁੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਰਖੀ ਤੇ  
ਮੁੱਖਤਾ ਸਵਾਰ ਕੇ  
ਖੋਰੇ ਕਿਵੇਂ ਐਨੀਆਂ ਉਹ ਗੱਪਾਂ ਰਹੇ ਮਾਰਦੀ  
ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਿੰਮ ਤੇ ਕਰੇਲੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ  
ਬੱਸ ਇਕੋ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੱਬੀ ਜਾਂਦੀ ਐ  
ਮੋਮਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਸਾਰਾਂ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਐ  
ਭੱਠੀਆਂ ਤੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਚਾੜ੍ਹਦੀ  
ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਿੰਮ ਤੇ ਕਰੇਲੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ  
ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਚੋਂ ਲੀਨ ਹੋਈ ਐ  
ਲੱਗਦਾ ਐ ਬੀਬੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਸੌਈ ਐ  
ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਿੱਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾੜਦੀ  
ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਿੰਮ ਤੇ ਕਰੇਲੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ  
ਗੁਰਮੀਤ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਲੈਦੀ ਲੱਭ ਹੈ  
ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਆ ਪਵਾਕੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਹੀ ਯੱਥ ਹੈ  
ਕਦੇ ਕੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾੜਦੀ  
ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਿੰਮ ਤੇ ਕਰੇਲੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ  
ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਹੈ ਬੇਨਤੀ ਨਾਂ ਝੂਠ ਫੈਲਾਓ  
ਦੇ ਦੇ ਝੂਠੀਆਂ ਹੀ ਖਬਰਾਂ ਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਓ  
ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਸਣਾਓ ਗੱਲ ਛੱਡੋ ਪਾਰ ਦੀ  
ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਿੰਮ ਤੇ ਕਰੇਲੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ



## ਗਜ਼ਲ



ਰਹੇ ਜੋ ਉਮਰ ਭਰ ਉੱਡਦੇ ਪਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਰੁਲੇ ਨੇ ਤਿਣਕਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਦਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਅਮਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਚਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ,  
ਨਿਗ੍ਹਾ ਮੈਲੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਘਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਰਮਜ਼ ਗੁੱਝੀ ਸਮਝਿਆ ਹਾਂ ਮੈਂ ਘਨੱਈਏ ਦੀ,  
ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਮਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਵਹਾ ਕੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਰਗੇ, ਬਣਾ ਕੇ ਨੈਣ ਮਾਰੂਥਲ,  
ਟਿਕਾ ਕੇ ਟੇਕ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆ ਤੁਰੇ ਰਹਿਬਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਦਲਿਆ ਬੰਦਾ,  
ਅਜੇ ਵੀ ਜੀਅ ਰਿਹੈ ਲੋਭਾਂ, ਡਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਉਦੋਂ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜਾਂ ਆਪਣੀ, ਮਿਲੇ ਜਦ ਸਫਲਤਾ ਕੋਈ,  
ਭਲਾਂ ਕਿਉਂ ਦੇਸ਼ ਹਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।  
ਭਰੋਸਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਡੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀਏ 'ਜ਼ਖਮੀ',  
ਕਦੇ ਨਾ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਵਰਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ।

**ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ**  
ਮਾਲਵਾ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸੰਗਰੂਰ (ਰਜਿ:)  
ਸੰਪਰਕ: 98146-28027

## ਗਜ਼ਲ

ਅਰਸ਼ੀਂ ਉੜਦੀ ਗੁੱਡੀ ਭੁੰਜੇ ਲਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਜਦ ਵੀ ਸਾਡੀ ਹਾਕਮ ਦੇ ਸੰਗ ਖਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਵਿੱਚ ਜਦ ਵੀ ਹੈ ਅੱਖ ਵਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਡਾਰੋਂ ਵਿੱਛੜੀ ਕੁੰਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਮੰਜਿਲ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਢੇਰੀ ਢਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਦਿਲ 'ਚ ਉਦਾਸੀ ਡੇਰਾ ਲਾ ਜਦ ਬਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਜ਼ਿੰਦ ਨਿਮਾਣੀ ਖੋਰੇ ਕਿੱਦਾਂ ਸਹਿ ਜਾਂਦੀ।  
ਬਣਦੀ-ਬਣਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।



ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਣਾ

## ਗੁਰਮੀਤ ਭੁਮਾਣਾ ਲੋਹੀਆਂ ਖਾਸ, ਜਲੰਧਰ

**ਸੰਘਮਿੱਤਾ ਬੁੱਕ ਸਟਾਲ**  
Sanghmitta Book Stall

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ,  
ਪੈਨ, ਕੈਲੰਡਰ, ਝੰਡੇ, ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ, ਸਟੈਚੂ,  
ਛੱਲੇ ਆਦਿ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਨੋਟ : ਭੀਮ ਪੰਤ੍ਰਿਕਾ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ  
ਵਲੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ  
ਅਤੇ ਬੁੱਧਿਸਟ-ਅੰਬੇਡਕਰੀ  
ਲਿਟਰੇਚਰ ਲੈਣ ਲਈ  
ਨਾਮੀ ਦਾਖਲ ਕਰੋ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਨਿੱਦੀਖ 9914333275, 7740039345  
ਸੰਘਮਿੱਤਾ ਬੁੱਧ ਵਿਹਾਰ, ਸਤਨਾਮਪੁਰਾ ਫ਼ਗਵਾੜਾ।

# ਮਾਂਵਾਂ ਨੰਡੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ : ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸੀਸਾਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ

ਮਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਪਰ ਮਾਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਨਮਦਾਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ। ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਹੀ ਜਨਮਦਾਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਮਮਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਨਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਦ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਉੱਤਮ ਵਸਤੂ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਹਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗੁਰੂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮਾਂ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਚੋਰ ਦੀ

ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੋ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚੋਰ ਬਣੇ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਚੋਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਚੋਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮਮਤਾ ਭਾਰੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਮਮਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਰੱਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਨੋਖਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਕਸ਼ਟ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫਾਂ ਹੰਢਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੀ ਹਰ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਗੁੰਗੇ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਗੁੰਗੇ ਦੀ ਮਾਂ ਹੀ ਜਾਣੇ। ਮਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸੀਸਾਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਛਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਧੁੱਪਾਂ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਹੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਝੱਖੜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇੱਕ ਸਾਹ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਉਹ



ਅਣਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਦੇਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ। ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ

ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਮਹੁੱਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਆਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਰ ਦਿਨ ਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਨੂੰ ਅਣਮੋਲ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚੋਂ ਸਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 'ਮਾਂ ਦਿਵਸ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋਕਿ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੂਸਰੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।



**ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ**  
ਜਲੰਧਰ  
9041925181

# ਮਖਿਆ ਸੁਣਦੀ ਨੀ...

ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸੁਣਦੀ ਨੀ, ਬੋਲਦੀ ਨੀ ਅਤੇ ਮਾਝੇ ਵਾਲੇ ਕੂੰਦੀ ਨੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਭਾਪਾ ਬੀਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦਾ ਚਲਣ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਬੋਟਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਮੈਂ ਕੰਨੀ ਸੁਣਿਆ। ਨਾਲਦੀ ਗਣਪਤੀ ਕਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਰਾਸਰੀ ਸਟੋਰ ਤੇ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਖਾਵੰਦ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਬੋਟਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਬੈਠਿਆਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਬੋਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੰਵਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਬੋਟਾ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਆਮ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਲੇ ਦਫਾ ਕਰੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜੀ ਬੁਲਾਵੇ। ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ "ਸਾਡੇ ਇਹ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੀ ਸੀ। ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਮ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਂਦੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਿੱਕ ਨੇਮ ਫਰਾਟੇ ਪੱਖੇ ਵਾਂਗ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਨੰਨ੍ਹੇ, ਮੰਨਾ, ਦੀਪੂ, ਸੋਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਹੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ ਦੇ ਪਤਨੀ ਲਈ ਕੁਝ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਪਤਨੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਜਰੂਰ ਬਣਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੋਬਾਇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਮੀਆਂ ਇਹ ਲਿਸਟ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਕਿ ਬੋਟਾ ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਫੜਾਉਂਦੇ ਵਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਟਾਰਾ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਰੋ। ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਥੱਕਿਆ ਟੁੱਟਿਆ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖੁਦ ਪਾਕੇ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਉਸਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਦਾ ਹੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ

ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਣਾਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਝੁਕਾਇਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਖਰੇ ਨਾ ਉਤਰਦੇ ਹੋਣ। ਪਤੀ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਹਿਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਤੀ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਅਤੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਮਜਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਹਨਾ ਦੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਰੋਕੋ। ਪਤਨੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਮੁਹਰੇ ਆਕੇ ਪਤੀ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤੌੜੋ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਕਦੇ



ਇੱਕ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਆਏ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਸਮਝਦਾਰ ਪਤਨੀ ਗੋਝੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਤ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਕੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ

ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪਤੀ ਨੂੰ ਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ

ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੈ।

ਪਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਕੇ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸੌ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਗਿਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸੁਹਿਰਦ ਪਤਨੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਚਦੀ ਤੇ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜਕੇ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਤੋੜਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪੇਕੇ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਐਸ਼ ਇਸ਼ਰਤ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸਾਧਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਭਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਪਤਨੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

**ਰਮੇਸ਼ ਸੇਠੀ ਬਾਦਲ**  
9876627233



# "ਜੁਗ ਜੁਗ ਜੀਵਨ ਜੱਗ ਤੇ ਮਾਵਾਂ"

ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਹੋਣ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਚਾਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਣਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਦੇ ਨਿੱਘ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾ,  
ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ।  
ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਛਾਂ ਉਧਾਰੀ,  
ਰੱਬ ਨੇ ਸੁਰਗ ਬਣਾਏ।  
ਬਾਕੀ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ,  
ਜੜ੍ਹ ਸੁੱਕਿਆਂ ਮੁਰਝਾਏ,  
ਐਪਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁਰਝਾਇਆ,  
ਇਹ ਬੂਟਾ ਸੁੱਕ ਜਾਏ।

ਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੋਟ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਰ ਸਾਲ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1908 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਰਜੀਨੀਆ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਏਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1911 'ਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 'ਮਦਰਸ ਡੇਅ' ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ



ਪ੍ਰੇਮ-ਪ੍ਰਤੀ ਆਭਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ 'ਮਦਰਸ ਡੇਅ' ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਇਸ ਖਾਸ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਤੌਹਫ਼ੇ, ਅਤੇ ਕਾਰਡ, ਆਦਿ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾਂ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖੁਦ ਤਕਦੀਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਮਹਾਨ ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਥਾਮਸ ਐਡੀਸਨ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਸਕੂਲੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਥਾਮਸ ਨੇ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਮਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਲੀਮ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਥਾਮਸ ਐਡੀਸਨ ਨੇ ਬੱਲਬ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ। ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਥਾਮਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਥਰੂ ਆ ਗਏ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚਾ ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਵਕਤ ਥਾਮਸ ਨੇ ਹਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਚ ਸਫਲ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਾਥ



ਤਾਂ ਓਸ ਪਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਨੰਨ੍ਹੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਉਹ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨੌਂ ਮਾਹ ਤਕ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਇੱਕ ਬਚਪਣੇ ਭਰੀ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਪਿਛੇ ਤੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਰਜੀਹ ਤਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਉਪਰੰਤ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਗ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੁੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿੰਮਤ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਾਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਸਿਰਫ ਔਰਤ ਦੇ ਹਿਸੇ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਖਰੀ ਵੀ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪ ਭੁੱਖੀ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ

ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਿਆ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪ ਗਿਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਾਂ ਨਾ ਸਹਿੰਦੀ, ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਆਪ ਏ ਪੈਂਦੀ, ਪਾਉਂਦੀ ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ, ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਮਾਂ ਓ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨੌਂਕਰੀ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਮਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਹਿਆ ਆਖਿਰ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਲੈਕੇ ਪਿੰਡ ਆਕੇ ਦਸ ਰਾਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਗਿੱਲੇ ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਸੌਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਵਿਆਕਤੀ ਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਚ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਢੇਪੇ ਵੇਲੇ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲਦੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਤ ਪਾਲਕੇ, ਪਿਛੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ। ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਹੀ ਬੱਚੀ ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਮਾਂ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ

ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਮ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕੁਟਮਾਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।  
ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ॥  
ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਹੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਮਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਨੁਜ਼ਹਤ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਬਾਰੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।  
ਮਾਂ ਵਿਛੋੜਾ ਕਿਵੇਂ ਦਸਾਂ ?  
ਜਿਵੇਂ ਵੇਲਾ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਏ  
ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਏ  
ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ ਏ  
ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੀ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦੀ ਏ  
ਆਸ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਏ  
ਦਿਲ ਦੀ ਬਸਤੀ ਰੁਲ ਜਾਂਦੀ ਏ  
ਜਿਵੇਂ ਰੱਬ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦਾ ਏ  
ਸ਼ਾਲਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾ ਮੋਏ  
ਬੰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਏ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਏ।



ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਲ  
9417990040

## ਵੈਦ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ: ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਲਈ

ਸਸਤਾ ਤੇ ਵਧੀਆ ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ।  
ਮੇਰੇ ਕਈ ਫੇਸਬੁੱਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ।  
ਸਮਾਨ:- ਇੱਕ ਮੂਲੀ, ਇੱਕ ਨਿੰਬੂ ਇੱਕ ਕੱਚ, ਚੀਨੀ ਮਿੱਟੀ ਜਾ ਵਧੀਆ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਪਲੇਟ।  
ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿੰਝ ਕਰਨਾ।  
ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੂਲੀ ਛਿੱਲ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਦ ਵਾਂਗ ਗੋਲ ਜਾ ਲੰਬੀ ਕੱਟ ਲਵੋ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਨਿੰਬੂ ਨਿਚੋੜ ਦਿਓ। ਮੂਲੀ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਯਕੀਨੀ ਕਰੋ ਕਿ ਮੂਲੀ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।  
ਹੁਣ ਪਲੇਟ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਪਲੇਟ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਓ।  
ਸਵੇਰੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮੂਲੀ ਖਾਓ। ਤੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗਿਲਾਸ ਪੀਓ।  
ਲਗਾਤਾਰ ਦਸ ਦਿਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾਗਾ ਨਹੀ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।  
ਦਸ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨਾਰਮਲ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।  
ਜੇਕਰ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਛ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਿ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ।  
ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਫੋਨ ਤੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਾਮ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਦ ਮਰਜ਼ੀ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਬਰੋਓਦ ਵਾਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੰਨੀਪੈਗ ਦੇ ਟਾਇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ।



+14312932265  
ਵੈਦ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ  
ਵਿੰਨੀਪੈਗ ਵਾਲੇ



## ਸਿਧਾਂਤ-ਏ-ਸ਼ਸਤਰ

ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਫ਼ਤਿਹ ਦਾ ਸ਼ਸਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਲੈਦਾ ਹੈ ਉਲੀਕ।

ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਉੱਠੇ ਸਿਰ ਮਧੋਲਣ ਵਾਲਾ ਕਾਲ ਦਾ ਰੰਗਿਆ ਰੰਗ ਦਾ ਕਾਲਾ ॥

ਰੱਤ ਨਾਲ ਖੇਡੇ ਸ਼ਸਤਰ ਨਿੱਤ ਹੋਲਾ ਸ਼ਸਤਰ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਨਾ ਕੋਈ ਰੋਲਾ।

ਹਰ ਯੁੱਗ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹਾਣੀ ਚੱਲਦਾ ਜਦੋਂ ਰੱਤ ਡੋਲੇ ਵਾਂਗ ਪਾਣੀ ॥

ਕਾਲ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਸਵਾਰ ਅਣਖਾਂ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਘੜੇ ਕਿਰਦਾਰ।

ਬਾਝ ਸ਼ਸਤਰ ਫੱਬਦੇ ਨਾ ਗੈਰਤ ਮੇਲੇ ਸ਼ਸਤਰ ਨਾਦ ਸੰਗੀਤ ਸੰਗ ਹੋਣੀ ਖੇਲੇ ॥

ਸ਼ਸਤਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਯੋਧਿਆਂ ਪੂਜਣ ਸ਼ਸਤਰ ਪੀਰ ਸੁੱਚਾ।

ਤੀਰ, ਤੇਗੇ, ਭਾਲੇ, ਖੜਗ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਮੌਤਦੇਵ ਨੂੰ ਰੱਤ, ਹੱਡ, ਮਾਂਸ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਨ ॥

ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਸਤਰ ਉਪਜ ਕੇ ਆਏ ਸ਼ਸਤਰ ਸਾਹਵੇ ਵੈਰੀ ਵੀ ਠਠਬਰ ਜਾਏ।

ਸ਼ਸਤਰ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਿਰਭਓ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਸਤਰ ਸਿਰਜਦਾ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥

ਕਟਾਰ, ਖੰਜਰ, ਖੁਕਰੀ, ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਢਾਲ ਸ਼ਸਤਰ ਸਮਰੱਥ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਭਰਮ ਜਾਲ।

ਸ਼ਸਤਰ ਹੀ ਭਗਤੀ ਸ਼ਸਤਰ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਸਤਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੋਹ ਸ਼ਸਤਰ ਸਰਬਲੋਹ।

ਸ਼ਸਤਰ ਕਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਸ਼ਸਤਰ ਹੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸ਼ਸਤਰ ਹੀ ਸਰੂਪ।

ਸ਼ਸਤਰ ਅਰੁੱਕ, ਅਮੁੱਕ, ਨਿਰਮਲ ਤੁਫੰਗ ਸ਼ਸਤਰ ਤੇਜ ਬੁਗਦਾ ਸ਼ਸਤਰ ਸਰਬੰਗ ॥

ਸ਼ਸਤਰ ਹੈ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਹੀ ਪੀਰ ਸ਼ਸਤਰ ਨੂੰ ਅਰਾਧਦੇ ਮਰਜੀਵੜੇ ਬੀਰ।

ਸ਼ਸਤਰ ਹੈ ਸੋਭਾ ਸ਼ਸਤਰ ਹੈ ਵਡਿਆਈ ਸ਼ਸਤਰ ਜਾਬਰ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾਈ ॥



ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ  
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।



## ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਏ

ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੁਰੇਗੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਾਂਗੇ ਦਾਨਵਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੜੋਗੇ ਅਸੀਂ ਦੇ ਕਦਮ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲੜਾਂਗੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਭ ਧਰਮ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਸੀਸ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰਾਂਗੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅੰਸ ਹਾਂ, ਹਾਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਖੜਗ ਲੈ ਦਸਮੇਸ ਜਿਉਂ ਰਣ ਤੱਤੇ ਚੜਾਂਗੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਝਟਕਾ, ਫਲ-ਕਪਟ ਦਾ ਸਿਰ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਧੌਣ ਤੋਂ ਖੁਦ ਵੱਖ ਕਰਾਂਗੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ " ਬਾਲੀ " ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਏ, ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਮਦਦੀ ਐ ਹਾਕਿਮ ਧਿਰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਬਣਾਂਗੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਆਪਣਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਗੈਰ ਕੋਈ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਰਾਂਗੇ।



ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ " ਬਾਲੀ ਰੇਤਗੜ " 00919465129168

## " ਬਾਡਰ "

ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਨਾ, ਕਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਗੀ, ਫੌਜੀ ਖੜਾ, ਸਰਦਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਬਾਡਰ ਤੇ। ਘਰਾਂ ਚੁ ਬਣਕੇ ਸ਼ੇਰ ਕਈ, ਲਲਕਾਰ ਰਹੇ, ਮਰੇ ਕੋਈ ਦਹਾੜੂ ਤੇ ਜਾਕੇ, ਬਾਡਰ ਤੇ। ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਆਪਾਂ, ਰੋਜ਼ ਹੀ ਸੌ ਜਾਈਏ, ਉਨੀਂਦਰੇ ਖੜੇ ਸਰਦਾਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਚੈਨਲ ਕਈ ਵਿਕਾਊ, ਢੀਗਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ, ਪਹੁੰਚੋਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਝ ਹੀ ਫੁੱਟਾਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਨੇ, ਆ ਖਿੱਚੀ ਰਹੁਗੀ, ਤਾਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਕਿੰਨੇ ਗੋਲੇ-ਗੋਲੀਆਂ, ਜਰਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਤੇ, ਛੱਡ ਬੈਠੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ, ਫੌਜੀ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਜੇ ਗੰਦੇ ਕਾਰੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਨਾ ਲੱਗਣ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਅਗਨੀ ਵੀਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ, ਝੋਕਣ ਅੱਗ ਵਿਚਕਾਰ, ਲਿਜਾ ਕੇ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਪੋਸਟਰਾਂ ਤੇ, ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਜੋ, ਦੇਖਣ ਖਾ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਕਿੱਦਾਂ ਵਾਰਨ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਦੇਖੇ ਖਾ ਸਰਕਾਰ, ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਬਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਖੇ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੇ ਜੋ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਬੈਠਣ ਖਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਬਾਡਰ ਤੇ। ਸੰਦੀਪ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦਾ ਜੰਗ ਨਾ ਲੱਗੇ ਜੀ, ਲੋਟੇ ਮੁੜ ਬਹਾਰ, ਓਦਾਂ ਹੀ ਬਾਡਰ ਤੇ ॥



ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਬਖੋਪੀਰ'  
ਸੰਪਰਕ:- 9815321017

ਸ਼ੀਲ
ਸਮਾਧੀ
ਪੁਗਿਆ

ਨਮੋ: ਬੁਧਾਏ

ਜੈ ਭੀਮ

Happy  
Buddh Purnima

ਧੰਮਮਾ ਰੇਕਸ ਆਪ ਸਮੀ ਕੋ  
ਬੁਢ ਪੂਰਿਮਾ ਕੀ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ  
ਬਖਾਈ ਦੇਵਾ ਹੈ

**Topic :**  
ਬੁਢ ਪੂਰਿਮਾ  
ਕਾ ਸਹੁਲ  
ਕਯਾ ਹੈ?

Topic: भारत में बौद्ध  
धम्म का पुनरुत्थान:  
अम्बेडकरवादी  
दृष्टिकोण।

Revival of  
Buddhism in India:  
Ambedkarite  
Viewpoint.

**Guest Speaker : Prof.Dr.Ajit Singh Chahal  
(Haryana)**

Bhikkhu Vinacharya

Sunday  
May.11th,2025  
at 8 PM  
Indian Time

SocD Bhatti # 94176-88936

# ਬਲੈਕ ਆਊਟ



ਅਚਾਨਕ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਇਰਨ ਵੱਜਿਆ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਆਸਥਾ ਦੀ ਟੁੱਢੀ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ 'ਕੱਠ' ਸੀ। ਸਾਇਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲਤਾੜਦੇ ਗਏ। ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜੇ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸਭ ਲੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਥੱਲੇ ਵਿੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਜੋ ਭੱਜ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਮਾਨ ਖਿੱਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਚੱਪਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹੋਏ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਿਲਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸਭ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਲਾਈਟਾਂ ਭੱਜਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਦਾ

ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰ ਗਿਆ, ਚਮਕ ਰਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮਿੱਟਾਂ 'ਚ ਹੀ ਸੌਂ ਗਈ। ਮੈਂ ਚੱਲ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅੱਗੇ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਘਰ ਦੀ ਬਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਬਰਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸ਼ੋਰ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਂਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਮਾਈਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਚੱਕੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਭੈਅ ਖਵਾਉਂਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਉਸ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਾ ਨੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਮਝ ਨੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਆਲੇ ਜੰਗ ਲਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨੇ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਈ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਜੰਗ 'ਚ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ। ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਲੋਕ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਭਰਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸੌਂਦਿਆਂ ਦੇ ਥੈਲੇ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਖੜ੍ਹੇ-ਖੜ੍ਹੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਅਟੈਕ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁੱਝ ਬੰਦੇ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਚੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਵੜ ਗਏ। ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਇਰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ,

" ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਆਲੀ ਆ...ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲੇ ਜਾਓ... ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੇ.."  
ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ। ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਤਿੰਨ ਕੁ ਬੰਦੇ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਕਾਨ 'ਚ ਵੜ ਗਏ। ਅਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦ ਨੂੰ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਕੁੱਝ

ਡੂੰਠੇ ਦਿੱਖਣ ਲੱਗੇ। ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸਮਾਨ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਮਿੱਟਾਂ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਮੌਤ ਆਪਣਾ ਤਾਂਡਵ ਮਚਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਲਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਦ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਪਈ, ਉੱਪਰ ਡੂੰਠੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਗੋਲਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਦਿੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਡਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਪਈ, "ਉੱਠਜਾ ਹੁਣ... ਕਿਹੜਾ ਟੈਮ ਹੋ ਗਿਆ... ਕੰਮ 'ਤੇ ਨੀਂ ਜਾਣਾ...?" ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸ਼ੁਕਰਾ ਮੰਮੀ... ਤੂੰ 'ਠਾਲ ਲਿਆ ਮੈਨੂੰ... ਬਸ

ਮਰਨ ਹੀ ਆਲਾ ਸੀ ਸੁਫਨੇ 'ਚ ਮੈਂ ਬੰਬ ਨਾਲ..." ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, "ਜਦੋਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਚ ਵੜਿਆ ਰਹਿਣੈਂ...ਫੇਰ ਇਹੋ ਜਹੇ ਉੱਟ ਪਟਾਂਗ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਆਉਣਗੇ ਤੈਨੂੰ... ਨਾਲੇ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਭੈੜਾ ਸੁਫਨਾ ਹੋਵੇ...ਪਰ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਕਦੇ ਬੰਦਾ ਨੀਂ ਮਰਦਾ..." ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਗਿਆ। ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਐਂਕਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਪਾੜ ਰਹੀ ਸੀ, "ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੰਗ ਕਾ ਐਲਾਨ... ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ... ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੀਯਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ... ਸਭੀ ਔਰ ਮਚਾ ਕੌਰਾਮ.... ਤੋਪ ਗੋਲੇ ਸੇ ਦਹਿਲੀ ਧਰਤੀ... ਅਬ ਨਾ ਹੋਗੀ ਦੇਰ, ਲਾਸ਼ੋਂ ਕੇ ਲਗੋਗੇ ਡੇਰ..." ਮੈਂ ਟੀ. ਵੀ. ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਚੀਚੀ ਵੱਟ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਕਾਸ਼...! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੂਡਿਓਆਂ 'ਚ ਵੀ ਹੋਜਵੇ ਬਲੈਕ ਆਊਟ..." ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੁਬਾਇਲ ਵੀ ਸਵਿੱਚ ਆਫ ਕੀਤਾ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਆਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੱਗੇ ਸੌਫੇ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲੇਟ ਗਿਆ।

ਜੋਬਨ ਖਹਿਰਾ

ਸਮਾਜ ਦੀਕਰੀ ਨਿਊਜ਼

**2569<sup>th</sup> Buddha Jayanti Celebration**  
**And 134<sup>th</sup> Birth Anniversary of Dr. B. R. Ambedkar**  
**Saturday 17<sup>th</sup> May 2025**  
**11.00 am - 2.30 pm**  
**At**  
**52 Woodfield Avenue, Wolverhampton WV4 4AF**

You are cordially invited along with family and friends to the celebration of Buddha Jayanti / Wesakh Day and Ambedkar Jayanti. May the day of Wesakh fills your heart with happiness and peace of mind and bless with special joy commemorating the Birth, Enlightenment and Mahaparinibbana of the Buddha.

**Programme**

Lunch for Sangha .....	11:00 am
Lunch for guests .....	12:00 pm
Lighting candles, offering flowers, observing five precepts and chanting .....	1:00 pm
Dhamma Talk by Venerable Sangha in English and Hindi .....	1:15 pm
Talk and poetry by guest speakers .....	2:00 pm
End of ceremony with blessings .....	2:30 pm

Lunch offered by Nicole Mamman Rai & Dominic Rai  
 Lunch will be served between 12:00 to 1:00pm

On this auspicious occasion any donation to Buddha Vihara is highly appreciated.  
 International Buddhist Trust UK Dedicated to Bhikkhu Chandramani, the Diksha Guru of Dr. B. R. Ambedkar  
 Account No: 39233360, Sort Code: 30-90-89 at Lloyds Bank

**International Buddhist Trust UK**  
 Dedicated to Bhikkhu Chandramani the Diksha Guru of Dr. B. R. Ambedkar  
 52 Woodfield Avenue, Penn, Wolverhampton, WV4 4AF  
 Email: int.buddhist.tstuk@gmail.com Charity Registration No.: 1180542

For Further information please contact: Ven. Tejwant (President) 07775437566

**Namo Budha      Jai Mulnivasi      Jai Bheem**

**JETVAN BUDHA VIHARA**  
 Tathagal Gautam Budh      Nakodar, Jalandhar, Punjab      Baba Sahib Dr. Ambedkar

Jetvan Buddha Vihara Welfare Committee and Moh. Dr. Ambedkar Nagar (Nai Abadi) Nakodar are celebrating Buddha Purnama on Monday 12th May 2025 at 6 PM at Jetvan Buddha Vihara Nakodar. So everyone is being invited to participate in the program of Buddha Purnama.

Note-  
 For the information of all of you-

**From :- Jetvan Buddha Vihara Welfare Committee**

The construction work of Jetvan Buddha Vihara building is going on. Any generous gentleman who wants to donate. They can send donations to the following account. Jai Bheem

**Central Bank Of India**  
**A/C No. :- 5743278657      IFSC Code:- CBIN0280356**  
**Branch:- Nakodar**

Contact :-  
**PL Chander- 95010-20093      S. Kumar- 98144-72490**  
**Rakesh Kumar- 98152-54889      Dinesh Kumar- 9501186011**

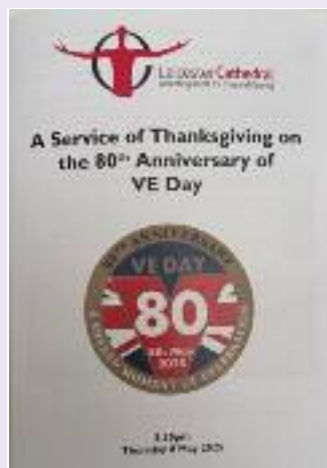
**E Mail- jetvanbudhvihara@gmail.com**

# The A SERVICE of THANKSGIVING on the 80th ANNIVERSARY of VE DAY

THE ASIAN INDEPENDENT UK Leicester {Tarlochan Singh Virk}- The Second World War 2 ended on 8th May 1945. A Service of Thanksgiving on the 80th Anniversary of VE Day took place at multi-cultural city of Leicester where people speak most of the languages of the world and live peacefully side by side. Leicestershire and Leicester has combined population of 1,180, 881 {County 712,300, City 368,881}. Leicester is considered a 'super-diverse' city, with most of its population belonging to Black, Asian, Minority, Ethnic [BAME] groups according to reports in 2022 with a significant percentage of residents being born outside the United Kingdom. In the 2021 Census, 43.4% of Leicester's residents identified their ethnic group as Asian, Asian British or Asian Welsh. Of this 34.3% identified themselves as Indian.

The Service on Thursday 8th May 2025 started at 5.30 pm at the Leicester Cathedral and those in attendance included The Very Rev. Karen Rooms the Dean of Leicester; Rev. Canon Pastor; Major Martin Strecker 222 Medical Squadron; Michael Kapur OBE CStJ The Lord-Lieutenant of Leicestershire; Vice Lord-Lieutenant of Leicestershire Col. Richard Hurwood; Chairman of Leicestershire County Council Councillor Joe Orson; The Lord Mayor of Leicester Councillor Bhupen Dave; The Mayor of Leicester Sir Peter Soulsby; The Right Rev. Saju Muthalay Bishop of Loughborough; The Choir and other civic dignitaries.

The Very Revd. Karen Rooms Dean of Leicester began with The Introduction and Opening Prayer "...We gather together on this day to commemorate the 80th anniversary of Victory in Europe, when the sounds of



war fell silent on this continent at the end of the Second World War. We gather to remember the way Soldiers, Sailors, Airmen and marines gave their lives restraining evil and opposing tyranny. We pray for those whose lives are still scarred by the memory and actions of warfare and those whose futures are made uncer-



tain by the threat of conflict." Major Martin Strecker read 'Tribute to The Million' "Let us remember those who so selflessly gave their lives at home and abroad, whose sacrifice enables us to enjoy the peace and freedom we have today. Let us remember those who came home wounded, physically and mentally, and the friends and family who cared for them and remember the families that lost husbands,

sons and sweethearts. Also remember the servicemen, merchant seamen, miners, brave civilians and others from Commonwealth and Allied countries who fought, suffered and died during the several years of war.

Michael Kapur OBE CStJ who hails from Ludhiana in Punjab was very proud to be the first Punjabi to become the Lord-Lieutenant of Leicestershire on 14th June 2018 and is the official representative of His Majesty the King for the County of Leicestershire and the City of Leicester. He read The First Reading from the Book of Isaiah "Those who walk righteously and speak uprightly, who despise the gain of oppres-

sion, who wave away a bribe instead of accepting it, who stop their ears from hearing of bloodshed and shut their eyes from looking on evil, they will live on the heights, their refuge will be fortresses of rocks, their food will be supplied, their water assured. For the Lord is our judge, the Lord is our ruler, the Lord is our King, he will save us."

The first citizen of Leicester the Lord Mayor of Leicester Councillor Bhupen Dave read

The Second Reading from The Book of John 15.9-17 "As the Father has loved me, I have loved you: abide in my love. If you keep my commandments, you will abide in my love, just as I have kept my father's commandments, and abide in his love."

The Vice Lord-Lieutenant of Leicestershire Col. Richard Hurwood read "They shall grow not old as we that are left grow old: age shall not weary



them, nor the years condemn. At the going down of the sun and in the morning, we will remember them. We will remember them."

The Address was delivered by The Right Revd. Saju Muthalay Bishop of Loughborough who reminded everyone of the suffering of those who came back from wars in the past and the dreadful war consequences of the civil war in Sudan, the conflict between Israel and Palestine, ongoing war between Russia and Ukraine that has affected many countries and the recent tensions between two neighbouring nuclear powers India and Pakistan regarding which citizens of our County and City are very worried and scared about their loved ones in Kashmir. The Bishop of Loughborough also read The Blessings and the Service of Thanksgiving to mark the end of the Second World War concluded with everyone singing The National anthem.

Members of the Punjabi Listeners Club formed on the

3rd anniversary of BBC Radio Leicester's Punjabi Programme were also invited to this special Service of Thanksgiving. Celebrating its 30th anniversary this year the Punjabi Listeners Club has been promoting Punjabi Language and Sikh religion through Turban Tying Competition, Punjabi Language Seminar, Trips to see Sikhs' contribution in World Wars exhibition at SOAS

University in London, Sikh National Museum in Derby and were very honoured and grateful that The Lord-Lieutenant of Leicestershire, The Vice Lord Lieutenant and The Lord Mayor of Leicester were our Guest of Honour at the International Mother Language Day Celebrations 2023, Guru Nanak Gurdwarab



Celebrations at Wigston Library and Kavi Darbar in 2024 respectively.

The Sikh Community all over the world is remembering all those Sikh Soldiers who sacrificed their lives and were wounded. Singh Sabha Gurdwara Derby, Guru Nank Gurdwara Birmingham and other Gurdwaras are pro-active in raising awareness of Sikhs' contributions and the sacrifices

they have made. At an event in Solihull in Birmingham in 2023 Jay Singh -Johal VR, Chairman of the WW1 Memorial Charity and trustee of the Commonwealth War Graves Foundation delivered a presentation about the shared history of Sikhs and the British and commented "The story of the Sikh military contribution to Great Britain is a legacy that lives on with serving Sikhs, and I know for myself the way in which the heroic yet selfless service of our forebears and veterans continue to inspire us to undertake great deeds today." The Sikhs and British relationship go back to the 18th century. A total of 83,005 Sikh Soldiers were killed and 109,045 were wounded in the two World Wars so that the rest of the world can enjoy living in freedom.

A few years ago, a Sikh War Memorial Statue was erected in a very prominent place in Leicester's main Victoria Park and very near to University of Leicester, Community college and the popular De Montfort Hall to commemorate the bravery and sacrifice of tens of thousands of Sikh Soldiers who

fought for the UK during various military campaigns in the World Wars. These are accreditations of our veterans as there are numerous statues around the country allowing their contribution to be remembered and their bravery acknowledged. Another such statue is going to be in the capital London with the efforts of Tan Dhesi MP and others. Such actions also endorse the Anglo Sikh relationship.

# Ghadar: The First Novel on the Rebellion of 1857

(Asian independent) The rebellion of 1857 had spread over a vast area of the Indian subcontinent but its main focus was the Hindi heartland. The effect of the rebellion on Hindi literature, therefore, is expected to be considerable. The first four novels of Hindi were written by the authors residing in Delhi and the surrounding areas. Gauridutt, the author of *Devrani Jethani Ki Kahani* (1870) was from Meerut, Ishwari Prasad-Kalyan Rai, the authors of *Vama Shikshak* (1872) were also from Meerut, the author of *Bhagyawati* (1877) Sradha Ram Phillory came from Punjab, and the author of *Parikshaguru* (1882) Lala Srinivas Das lived in Delhi. But these texts do not indicate any impact of the rebellion which started from Meerut and a fierce battle had taken place in Delhi between the rebellious Indians and the British forces. Whereas the folk literature of this period depicts the rebellion on a large scale. This despite the fact that novels in large numbers were written in the pre-Premchand era. The detective novel may be exempted but in social and historical novels too, no substantial impact of the rebellion is to be found. Surprisingly several British writers wrote more than 50 novels/fictional accounts based on the 'Mutiny' between 1859 to 1964 as mentioned by Shailendradhari Singh in his book *Novels On the Indian Mutiny*. Gautam Chakravarty includes and analyses 70 such novels written from 1859 to 1947 in the book *The Indian*

*Mutiny and the British Imagination*. The first Hindi novel on the rebellion, titled *Ghadar* (1930) was published by a Delhi based writer Rishabh Charan Jain after a long wait of 73 years. Actually this the first full-fledged novel based on the rebellion written in any Indian language. The novel was confiscated immediately by the British government. This novel is neither easily available now nor does it find any special mention in the history of the Hindi novel. P. J. O. Tailor in his book on the 'Mutiny' titled *What Really Happened During Mutiny* gives a reference list of novels/books written on the rebellion in Hindi, Urdu, Bangla, Marathi and other languages. He makes no mention of this first novel in Hindi written on the rebellion. Dr. Ramvilas Sharma too has not mentioned this novel while analysing the impact of the rebellion on Hindi literature. Scholars who have worked on the modern Hindi prose or political consciousness in fiction have not given any attention to this novel. This indicates a trend of overlooking the fiction based on the rebellion by writers and scholars as well. As late as in 1976, Bhagawandas Mahore in his Ph. D. thesis *1857 Ke Swadhinata Sangram Ka Hindi Sahitya Par Prabhav*, for the first time, makes a special reference to *Ghadar*, accepting its significance as the first novel written on the rebellion. After *Ghadar* came *Jhansi Ki Rani Lakshmibai* (1946) by Vrindavan Lal Verma. This novel can be termed as a trend-setter in



the sense that an intermittent process of writing novels on the rebellion of 1857 had begun and it continues till today.

*Ghadar*, divided into 10 episodes with an epilogue, contains only 88 pages. However, its brevity does not come in the way of its significance. The plot of the novel is based on the incidents that took place in Bithoor and Kanpur during the Rebellion. The novel deals with the period from May 10, 1857, the day of the revolt by the soldiers of Meerut, to July 17, 1857, when Nana Saheb was defeated by the army of Havelock.

The author plays safe while writing this novel as there was an obvious fear of the wrath of British rule. Further, it was a challenging task for him to write a novel based on the incidents of Kanpur. Kanpur witnessed two 'infamous' incidents of Satichaura Ghat and Bibighar. These two incidents are described by the British officers and historians as the most barbaric and deceitful acts of massacre by the rebels. However, there are controversial and contradictory versions about the incidents.

The writer has made a daring attempt when he chooses these two incidents as the subject matter of his novel. In the novel when the

flames of the rebellion engulf Kanpur and Nana accepts the leadership of the rebels, the British take shelter in the Entrenchment with their families. After a one month encampment, they strike a deal with Nana. As per their agreement, Nana agrees to give a safe passage to the British to leave Kanpur for Allahabad by arranging boats for them. As they are



Prem Singh

about to sit in the boats, firing starts, the boats are set afire, and most people die on the spot including the Army Chief Sir Hugh Wheeler.

The historians are not too clear about what exactly happened that day and who were responsible for the massacre. If the rebels had planned the massacre, why then did they bring them on elephants and 'palkis' to the river bank when they could have killed them outside the Entrenchment? Was it a 'conspiracy' hatched by Nana; was it an impulsive reaction by the soldiers provoked by the British firing

on a boatman; or was it instigated by the mob present on the spot in a reaction to General Neil's atrocities? The writer mainly focuses on two characters in the novel: Nana Saheb and Azimullah Khan. The representation of Nana does not emerge in a strong and vibrant manner. He is represented as pro-British and as one who does not have a will to revolt nor has any information about the plans of the revolutionaries. Jain's portrayal of Nana goes against the general Indian perception which views his role as one of the prominent heroes of 1857, but it also questions the British perception that views him as a cruel villain. The author probably intended to present a picture that was very different from the negative or negligible portrayal that was awarded to him in the historical as well as fictional accounts by the British writers.

This bias, even abhorrence, against Nana witnessed in British literature is perhaps rooted in the massacres at Satichaura Ghat and Bibighar in which not only British men but also women and children were killed in cold blood. The responsibility for this carnage, it was believed by the British, lay with Nana. But in the novel Nana is shown to be innocent of these massacres. Jain goes a step ahead in this endeavour. Towards the end of the novel, he writes about a distraught Nana suffering because he considers himself morally responsible for the inhuman slaughter. The novel concludes with Nana, along with his family rowing down a river and then

embracing death voluntarily by sinking into the waters in an act of moral repentance.

27 years after the publication of *Ghadar* comes Surendra Nath Sen's 'objective and factual' history of the rebellion titled *1857*. Abul Kalam Azad while writing the Preface to the book emphatically felt that the time had arrived when the Indians and the British both should view the Rebellion objectively and factually so that the feelings of hatred on both sides could be wiped away. Whether the author of *Ghadar* shared a similar sentiment or not, the novel minimizes the possibility of further provocation for the feeling of hatred between the Indians and the British. In fact, the writer has confessed that he did not want to tarnish his fictional representation by commenting on the religious-racial revenge undertaken by the British in Kanpur after the defeat of rebels. There is no need to say that this first novel on the rebellion can be read from the perspective of other characters and incidents besides the notable characterization of Nana Saheb.

P.S. A detailed analysis of *Ghadar* can be found in my article '1857 in the Hindi Novel: The Character and the Spirit of the Rebellion' compiled in the book *Literary Resistance: India 1857*, Ed. G.K. Das, Sushma Arya, Primus Books, Delhi, 2009 (The author associated with the socialist movement is a former teacher of Delhi University and a former fellow of Indian Institute of Advanced Study, Shimla)



## AMBEDKAR INTERNATIONAL MISSION, LONDON

*Pays Homage To*

### THE GREAT DR BABASAHEB AMBEDKAR

*On the occasion of his 134<sup>th</sup> Birth Anniversary*

 **Sunday, 11th May, 2025**  **From 2 pm (sharp) until 6 pm**

 **At Elmhurst School, Upton Park Road, London, E7 8JY**

**All are cordially invited along with family, friends and relatives**  
Speeches and poetry by distinguished guests

**Sir Stephen Timms MP, Minister of State at the Department for Work and Pensions will be in attendance**  
from 2 pm until 2:30 pm

### CHIEF GUEST

**Dr. B.P. Ashok (IPS Retd), PhD, D.Litt.**

Dr. B.P. Ashok is a prominent public figure now retired from his professional role as an Indian Police Service Officer. He has delivered over 5,000 lectures on social, cultural, religious, political, and motivational issues worldwide, including at the London School of Economics, House of Commons (UK), the University of London, the National Police Academy in Hyderabad, the UP Academy of Administration, and leading Strategic Change course at the Royal Institute of Public Administration in London, as well as lectured at various other universities around the world. He is also the author of more than 30 books.



### Transport and Parking

Nearest Underground: Upton Park, District, Hammersmith and City lines.



The venue is 10 minutes' walk from Upton Park Underground Station

### Cultural Entertainment

Giani Tarsem Singh Virdee and Party  
London (+91 9855 08290)  
Tabla and Dhol Academy,



Dance performance:  
Ms Tamalika and Ms Sonia

**Free parking at Elmhurst Primary School**

**Lunch will be strictly served between 12 noon - 1:30 pm only**

 **Contact: Tel. 07751-668926**

# Bedford Commemorates Dr Ambedkar's Birth

Bedford (Arun Kumar)- Dr Ambedkar's 134th birth anniversary was commemorated on 4 May 2025 at the Centenary Hall, Kempston, Bedford. The event was organised jointly by Ambedkar Mission Society, Shri Guru

must be reminded that Bedford Borough Council has officially declared 14 April as Equality Day and celebrated by illuminating the Corn Exchange, a historical council building. A special event to pay homage to Dr Ambedkar was also organised on that day.



Jaswinder Kumar



C Gautam



Thapar, Dhanpat Rattu, Pryanka, Manisha Waghmare, Hemlata, Balram Sampla, C. Gautam, Joint Secretary, Federation of Ambedkarite & Buddhist Organisations UK (FABO UK), Dr Harbans Virdee, International Coordinator, FABO UK, Ravi Gautam, Ashok Teji, Nirankari Satsang Bhawan, Jaswinder Kumar, President, Shri Guru Ravidass Sabha, Bedford and Ram Pal Rahi, President, FABO UK and Ambedkar Mission society, Bedford, Nirmal Sondhi were some of the speakers who made a valuable contribution highlighting the significant contribution



Rampal Rahi

of Dr Ambedkar to the human rights movement, Indian constitution and gender equality. Sufi singer, Sukhdev Jassi entertained the audience with his melodious vocals. Arun Kumar successfully anchored the event.



Arun Kumar

Ravidass Sabha, Bhagwan Valmik Sabha and Nirankari Satsang Bhavan. This was the second function in Bedford pertaining to Ambedkar birth celebration. First was celebrated on 14 April as Equality Day recognis-

A number of politicians, academics and community leaders attended and appreciated Dr Ambedkar's monumental work for uplifting the marginalised communities and his efforts in enacting labour laws.



Dhanpat Ratu



ing Dr Ambedkar's contribution and legacy in the matters of equality and justice. It

Mohammad Yasin MP, Cllr Abu Sultan, Leader of the Labour Group, Cllr Harish



# How to celebrate Vesak Day (Buddha Jayanti) ?

**THE ASIAN INDEPENDENT UK**  
Vesak Day: A Celebration of Compassion and Wisdom

Vesak Day, also known as Buddha Day, is a significant holiday in the Buddhist calendar that commemorates the birth, enlightenment, and passing of Siddhartha Gautama, the historical Buddha. Here are some reasons why Vesak Day is celebrated:

**Honouring the Buddha's Teachings**

**1. Birth of the Buddha:** Vesak Day marks the birth of Siddhartha Gautama, who later became the Buddha, and shared his teachings with the world.

**2. Enlightenment:** The Buddha's enlightenment is a pivotal moment in Buddhist tradition, as it represents his attainment of supreme wisdom and compassion.

**Promoting Compassion and Wisdom**

**1. Cultivating mindfulness:** Vesak Day encourages practitioners to cultivate mindfulness, compassion, and wisdom in their daily lives.

**2. Practicing loving-kindness:** Buddhists often engage in acts of kindness, generosity, and charity on Vesak Day, embodying the Buddha's teachings.

**Community and Reflection**

**1. Community gatherings:** Vesak Day brings Buddhist communities together, fostering a sense of unity and shared purpose.

**2. Reflection and meditation:** Many Buddhists observe Vesak Day with meditation, reflection, and study of the Buddha's teachings.

**Universal Values**

**1. Compassion and empathy:** Vesak Day promotes universal values like compassion, empathy, and kindness, which are essential for



creating a more harmonious world.

**2. Peace and understanding:** The holiday encourages individuals to strive for peace, understanding, and inner transformation.

**Celebrating Vesak Day**

**1. Visit Buddhist temples:** Many Buddhist temples hold Vesak Day celebrations, offering a chance to learn about the Buddha's teachings and participate in rituals.

**2. Engage in acts of kindness:** Perform acts of kindness, volunteer, or donate to charitable causes, embodying the Buddha's teachings.

**3. Practice meditation and reflection:** Take time for self-reflection, meditation, and study of Buddhist teachings.

**By Sangha kaya Buddhist education centre Nr. Power grid Sahyog Nagar Uttar Nagpur. 7020481519**

## The first province-wide campaign launches to combat 9-1-1 misuse

**(Asian independent)**

**Brampton:** A new and first-ever provincewide campaign launched today to continue the battle against 9-1-1 misuse. The provincial Emergency Services Steering Committee (ESSC) launched the campaign called "When Every Second Counts." The campaign aims to reduce non-emergency 9-1-1 calls by educating the public on proper 9-1-1 usage, promoting awareness of alternative non-emergency numbers, and highlighting the consequences of misuse.

"9-1-1 is designated for life-threatening or health-related emergencies; however, throughout the province, residents continue to misuse this service for trivial matters ranging from boredom to issues with restaurant orders or malfunctioning televisions," stated Nancy Polsinelli, a member of the ESSC Steering Committee and

Commissioner of Health Services at the Region of Peel. "In various cases, reports are generated for non-emergency vehicle accidents, medical concerns, and bylaw violations—situations where alternative contacts and resources exist, yet the public may lack awareness of them." The potential consequences of such misuse can be critical, as it may prevent individuals from reaching 9-1-1 in emergencies due to a busy line.

9-1-1 operators across Ontario are under enormous strain to manage ever-growing call volumes. Many police services across Ontario report 9-1-1 call demand is increasing rapidly and that about half of all 9-1-1 calls are non-emergency calls: pocket-dials, hang-ups, and many that are frivolous or even vexatious.

"Despite some improvement, 9-1-1 misuse and a lack of understanding of what number to call for what type of situation con-



tinue to be a challenge," said Hon. Michael S. Kerzner, Ontario Solicitor General. "This campaign gives the public the knowledge and resources to know who to call and when, so they can get the right support. We know the vast majority of Ontarians want to do the right thing and keep the lines clear for all of us so they're available when we need them."

While Charmaine Williams, MPP for Brampton Centre and Minister for Women's Social and Economic Opportunities, said a new emergency response initiative called 'When Every Second Counts' at the Region of Peel. Williams highlighted that the Promise of

Ontario has invested \$4 million in the 911 next-generation system, which has successfully reduced emergency response wait times.

The minister emphasized that the initiative's main goal is to educate the community about proper emergency response protocols, specifically focusing on who to contact and when to make emergency calls. Brampton Mayor Patrick Brown expressed his excitement for this campaign. It's been something that has tested us in the Peel region. I am sure that every emergency service has been tested, but the demand in Peel is particularly high. If you've ever had a chance to visit our 911 Operations

Centre like I have, you'll be shocked by how busy it is.

When they say every second counts, there's probably no better example of that than right here. At times, there can be three or four simultaneous calls, all concerning critical issues. And so, if there are misuse calls, it takes those desperate times to respond away.

And so, I look at our Deputy Chief, Anthony Odoardi, who's been a leader in Canada on changing 911. At one point, I know that 40% of our calls were classified as misuse calls. And you see on the screen; you talk about people calling about the pizza. That's happened more often than we like to know. But here are other examples. I think we have calls from people complaining about a cricket game being noisy. That's not the right reason to call 911. Don't take police or first respon-

ders away from a critical response.

And that's why I wholeheartedly support this campaign. I aim to ensure that we don't waste any seconds. We don't lose precious time in responding to emergencies in our community. And I know we've made tremendous progress, Mayor Brown added. I think it's almost over; now it's down to 10 seconds. It was incredible, but we can do better. And for a region that is tested like we are, we need to do better. And so excited that this campaign will amplify the great efforts already made by the Peel Police.



**By: Surjit Singh Flora**

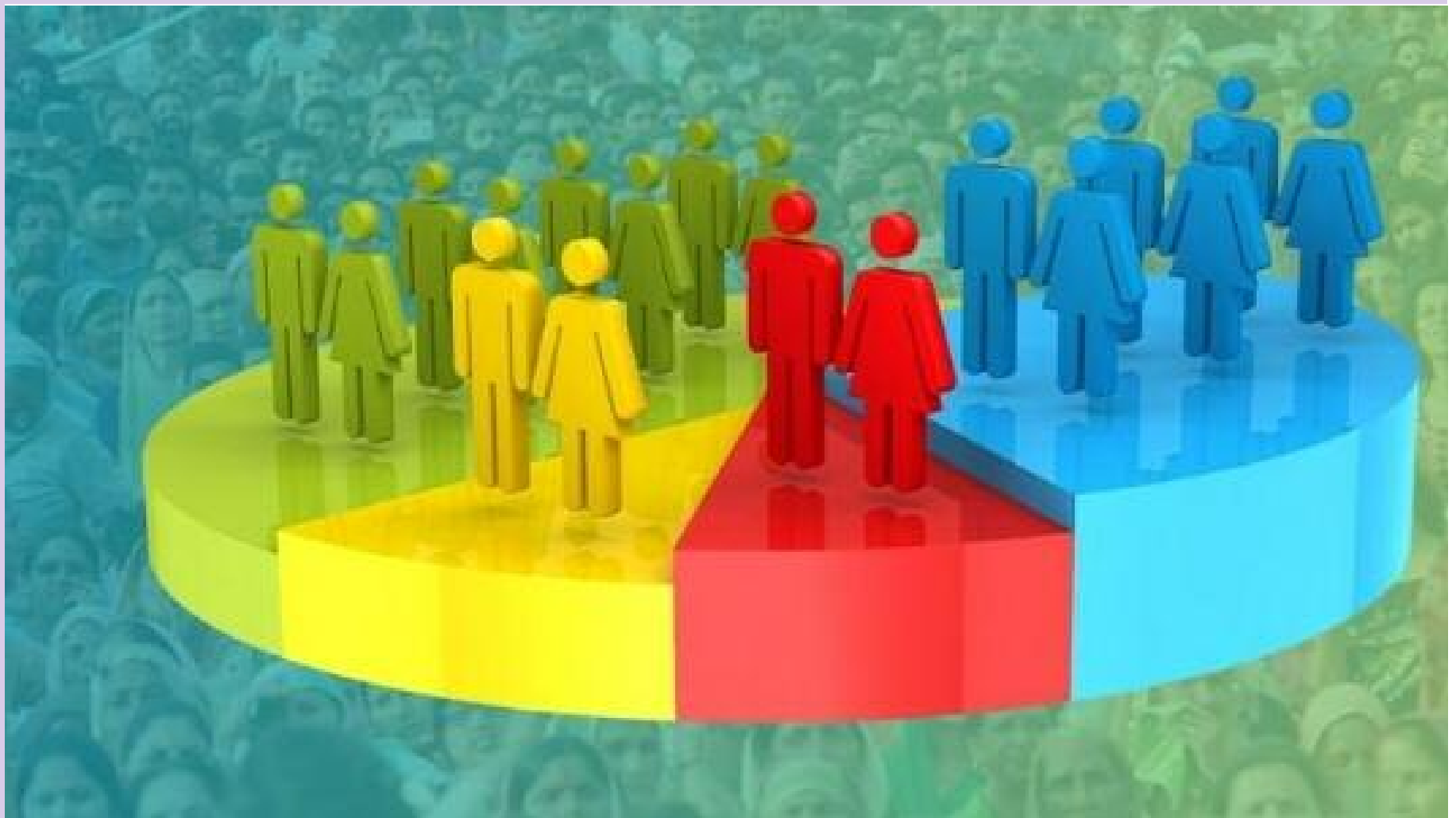
# Striving for Social Justice: Caste Census

**(Asian independent)** In the run up to 2024 elections Rahul Gandhi in particular talked of the need for caste census. This was supported by many opposition leaders. Congress ruled states and NDA ruled Bihar also carried out the census. This caste census issue was one of the major planks of the opposition's slight revival from being in the dumps in that election.

Modi opposed caste census tooth and nail stating that this is part of Urban Naxal thinking. Its parent organization RSS said that it is a ploy to divide Hindu society. In this background when on 30th April 2025 the Modi Cabinet took the decision to include caste as a part of the forthcoming census. As such the census which was due in 2021 has been pushed forward so far. There are many guesses as to why at this point of time BJP has decided to get this done.

There is a view that this is being done keeping in mind the forthcoming elections in Bihar in particular. As such the timeline for this caste census and conversion of the findings into policy has not been outlined. The most likely reason may be the electoral compulsions in Bihar and in other elections in future. It is clear that the plank of Rahul Gandhi in particular has been caste census and lifting of the ceiling of 50% on reservations. This got a positive response from substantial sections of the electorate and so RSS-BJP might be venturing on this step for social justice to which they are opposed to the core.

It can be unhesitatingly said that the emergence, foundation of RSS was mainly to oppose the rising awareness of Dalits for social justice, particularly after the efforts of Jotirao Phule and later by Bhimrao Ambedkar, the pioneers of



social justice in the last two centuries. As dalit awareness started rising the upper caste started feeling the discomfort and came with the concept of Hindu nation. It goes without saying that Manusmriti was the core principle guiding their social values.

The second Sarsanghchalak of RSS, M.S. Golwalkar eulogized the laws of Manu as being most ancient and needed to be emulated in the present times. As Gandhi, particularly after 1932 began his yeoman efforts to work against caste system, going from village to village ensuring that dalits can enter the public places, temples and water sources, the RSS kept totally aloof from any such effort and kept training its swayamsevak and Pracharaks in the values of caste and gender hierarchy.

Savarkar, whom RSS regards greatly did make some efforts against the caste system, but they were hardly deep set and in due course were eclipsed by his

politics of loyalty to British rule. While opposing the Indian Constitution he articulated that Manusmriti is the Law today. In opposing the Constitution, RSS mouthpiece Organizer said there is hardly anything Indian in the Indian Constitution, as it ignores the great values of their holy tome, Manusmriti.



**Ram Puniyani**

Its major base initially was upper caste Brahmin-Baniya in particular. Other upper castes rooted in values of caste and gender hierarchy also backed the RSS.

In due course as electoral compulsions dawned upon the Hindutva forces they consciously worked for co-opting dalits, advasis and

OBC into their vortex. They floated 'Samajik Samrasta Manch' (Social Harmony Forum) to work among dalits to win them over the politics of Hindu Nationalism. They praised different jatis, caste as great contributors to Hindu Samaj. Their publication of books in history and 'greatness' of various jatis was a statement to cajole the low caste into their net. Hindu Charmakar Jati, Hindu Valmiki Jati and Hindu Khatik jati were three major volumes which were released by RSS Chief Mohan Bhagawat who stated that all castes were equal.

They also identified icons from these castes and presented them as great heroes of Hindu society and gave an anti Muslim slant to them. Raja Suhel Dev is an example of this strategy, where Suhel Dev of Pasi community was projected for wooing dalits. Eating with them was undertaken and this fed into the process of Sanskritization, gradually winning sections of dalits as their foot soldiers.

Various other strategies like

campaigning among dalits that BJP is the only party not appeasing Muslims, who are the enemies of Hindu society. They started being drawn to RSS shakhas and many of them were given some important positions. A section of dalit leaders were wooed with power and resources, like Ram Vilas Paswan and Ramdas Athawale. Chirag Paswan declared that he is Hanuman for Modi.

The testing time for RSS-BJP and social justice was the implementation of the Mandal Commission. The upper caste responded to this in a very hostile manner, to the extent of self immolation by one of them. RSS-BJP knew that opposing it openly will be detrimental to their electoral interests. So they did not verbally oppose it but drew a bigger line in response to Mandal in the form of Kamandal. They intensified the Babri demolition campaign with full gusto and succeeded in polarizing the upper caste. This opened the path to electoral power for them and the

electoral support for this sectarian politics zoomed up quickly.

This time around it will be interesting to observe as to how they will handle the caste census to circumvent the interests of uppercase. The uppercase are aghast with the idea of caste census by the party of their choice, the party which has been nurturing their interests. One knows that RSS is deeply entrenched in the social and political system of the country. It is already said that the OBC census should not be used for political purposes. It is capable of devising new language to halt the march of social justice while paying lip service to caste census.

It is time that all political parties having deeper commitment to the Indian Constitution need to come on the same platform to stand with the agenda of social justice. Honest implementation of the results of caste census needs to be taken up on priority basis for having a just and humane society.

# SEVA Trust UK (India) organised an Educational Session for rural students in Narangwal Village, Distt Ludhiana (Punjab) led by Dr Pant from IIT Bombay

**(Asian independent)** A Lecture cum Demonstration (LecDem) on Principles of Flight using Chuck Gliders was conducted at Drishti Dr. R. C. Jain Innovative Public School, Narangwal, Distt. Ludhiana last month. This event was conducted under the aegis of SEVA Trust UK (India) by Prof. Rajkumar S. Pant of the Aerospace Engineering Department of IIT Bombay, who is currently a Visiting Professor at Plaksha University, Mohali. SEVA Trust UK (India) is a registered NGO working on Education, Health, Environment and Social Welfare in Punjab & Haryana for the last 9 years. In addition to social welfare & health support projects, the NGO focuses on rural and disadvantaged children and communities and girls and women empowerment.

This educational event was the first such session in this region of Punjab to motivate and guide rural students about 'Principles of Flight'. This session was greatly appreciated by all who attended.

The two-hour event was attended by nearly 65 students of Class-IX to Class XII of the school, and the Science teachers. In this LecDem Prof. Pant explained how a plane fly, giving the example of the world's heaviest aircraft, viz., An 225 Mriya. He showed several video clips explaining how Drag (which is the enemy of flight) can be reduced, and how Lift (which is the enabling factor) can be increased. He went on to remove the misconceptions about how lift is generated, and gave a demonstration of various aspects related to flight using thermocol gliders.

The event was highly interactive, in which the students also launched the gliders to get a first



Dr Manisha Gangwar (Principal), Dr Rajkumar Pant (IIT Bombay), Charan Kanwal Singh Sekhon MBE (Founder of SEVA Trust UK) and Baljinder Singh Grewal (Social Activist & SEVA coordinator).

hand experience of how a plane flies. The school honoured Dr Pant & the Founder of SEVA Trust UK & India Charan Kanwal

Manisha Gangwar thanked Mr Sekhon and the SEVA Trust management for selecting their school for this session. She said

packed session on a scientific topic that can be complex but our students gained so much knowledge. I have requested SEVA Trust and Dr Pant to arrange another session involving all teachers to guide them to implement similar teaching techniques for their regular teaching classes."

SEVA Trust Founder Mr Sekhon said "SEVA Trust UK (India) Team lead by Chairman Mr Naresh Mittal are working on many educational projects focusing on rural students. I would like to thank Dr Gangwar and all Drishti School Team for their participation and commitment to be part of future sessions. SEVA Trust is building a new multi-facility home near Saha (Ambala) and I would like to request all to be part of SEVA Trust mission to support disadvantaged & rural children & families, said Mr Sekhon.



Prof. Pant with Children of Drishti School

Singh MBE who attended the event along with Mr Baljinder Singh Grewal (SEVA Trust and a social worker).

Principal of Drishti School, Dr

"The way this session was led by Dr Pant is a great example how to maximise interaction with students and allow their participation in a relaxed and fun

# The Buddha's Teachings: A Blueprint for Peace – Choose Buddha, Not War

## THE ASIAN INDEPENDENT UK

In a time when the world teeters on the edge of conflict and division, it is imperative that nations, particularly those with a rich spiritual legacy, turn to paths of peace rather than violence. The teachings of the Buddha offer a timeless and universally relevant alternative to war—a path that promotes compassion, mindfulness, understanding, and the sanctity of all life. In contrast, war brings only destruction, suffering, and the erosion of our shared humanity. Central to his philosophy is the concept of the Four Noble Truths, which identify the causes of suffering—craving, ignorance, and attachment—and propose a path to liberation through the Noble Eightfold Path.

At the heart of this path are right understanding, right intention, and right speech, all of which encourage individuals to cultivate empathy, reduce hostility, and foster harmonious relationships. The practice of mindfulness helps individuals become aware of their thoughts and emotions, enabling them to respond to conflict with clarity and calmness rather than reactive aggression.

Furthermore, Buddha's emphasis on compassion (*karuṇā*) and loving-kindness (*mettā*) promotes the idea of seeing others not as adversaries but as fellow beings deserving of respect and understanding. This shift in perspective can de-escalate tensions and create the foundation for peaceful dialogue. In essence, Buddha's teachings suggest that the root of external conflicts lies within the human mind. By addressing inner struggles and fostering virtues such as patience, forgiveness, and non-attachment, societies can move towards lasting peace and the resolution of conflicts without resorting to violence.

The Dhamma, or the path shown by the Buddha, teaches that



Big buddha statue in buddhism temple in Thailand

hatred does not cease by hatred but by love alone. This is not merely a spiritual ideal—it is a practical guide to resolving conflict at every level, from personal disputes to international crises. Where war dehumanizes and divides, Buddhism urges understanding and unity. It recognises the interconnectedness of all beings and warns against the illusions of ego, greed, and ignorance that often fuel violence. A society shaped by these teachings would prioritise dialogue over aggression, tolerance over bigotry, and peace over power. War: The End of Humanity Every war is a step away from humanity. History is replete with examples of the devastation caused by armed conflicts—millions dead, civilizations crumbled, and generations left scarred. Modern warfare, with its nuclear and technological capabilities, holds the potential to annihilate not just nations, but all life on Earth.

No just cause can truly emerge from war; even victories are soaked in the blood of innocents. The resources wasted on war could instead be used to eliminate poverty, educate children, and heal the sick. The Buddha's teachings remind us that violence breeds more violence, while only peace leads to lasting happiness.

India, the birthplace of the Buddha, holds a unique responsibility. It is a land where the seeds of enlightenment were first sown, where compassion first stood against violence, and where the light of peace began to shine. In today's global climate, India must choose to embody this legacy.

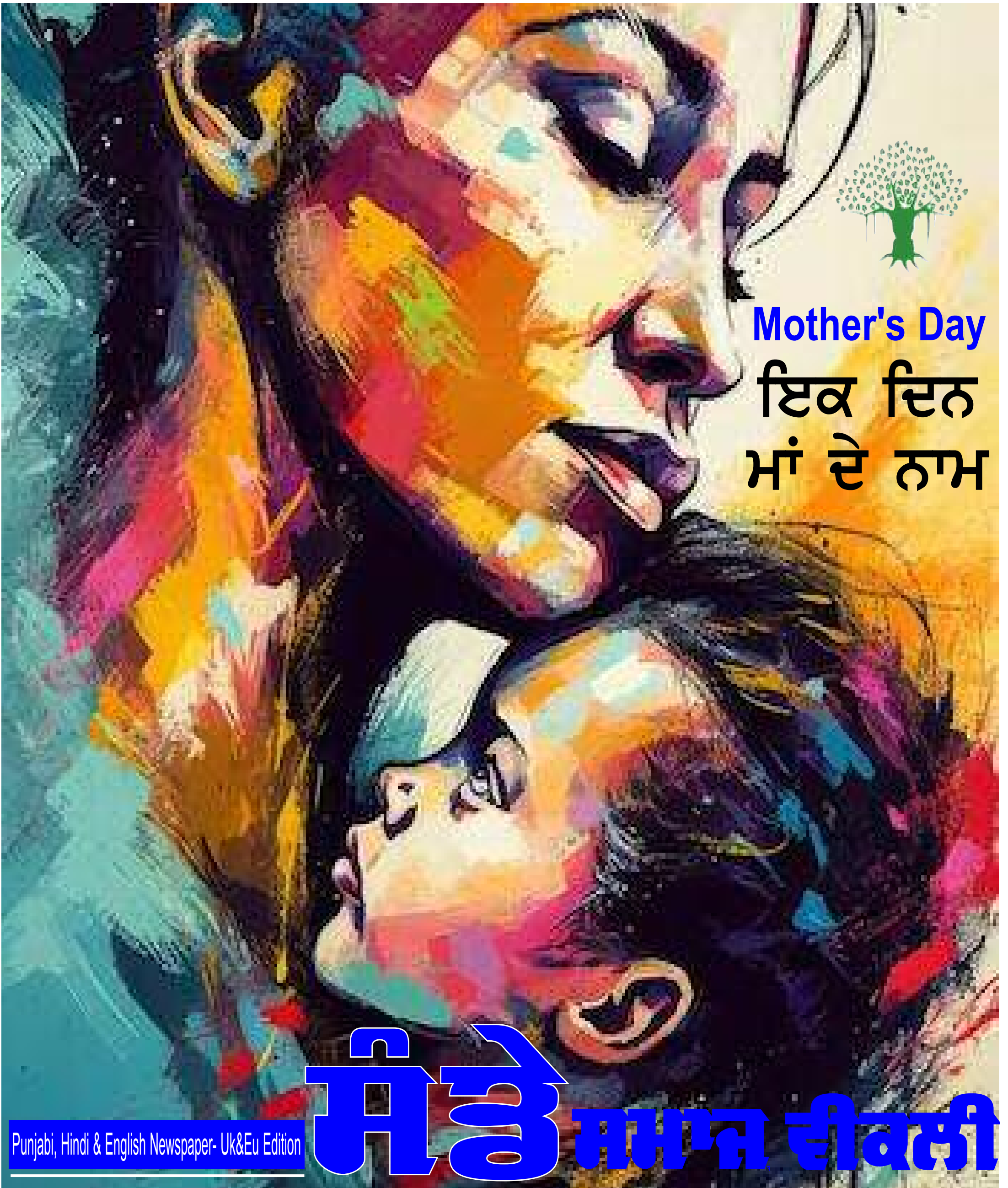
Rather than seeking power through militarisation or engaging in hostilities, India can lead the world by reviving the values of the Buddha. It must promote interfaith dialogue, foster regional cooperation, and serve as a moral beacon in international

affairs. Doing so would not only honour its spiritual heritage but also offer the world a powerful, peaceful alternative to conflict. Nations must realise that war is not a solution—it is a surrender to our lowest instincts. The only victory worth striving for is the triumph of love over hate, understanding over ignorance, and peace over conflict.

Let the world choose the path of the Buddha—not as a religious choice, but as a moral imperative. Let us build a future where swords are melted into ploughshares, where children are taught compassion instead of hatred, and where the Earth is healed by the gentle footsteps of peace.

In the Buddha's words: "May all beings be happy; may all beings be without disease. May all beings experience the sensation of auspiciousness. May nobody suffer in any way."

**By- Param Ghodeswar**



**Mother's Day**  
**ਇਕ ਦਿਨ**  
**ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ**

**ਸੰਤੋ ਸਮਾਜ ਵੀਕਲੀ**